

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE
Leto V - Cena 15 lir - 10 jugolir - 2.50 din
TRST nedelja 27. marca 1949

Strnimo se v odločni borbi za ohranitev miru in za spoštovanje mirovne pogodbe proti nakanam hujskačev na novo vojno!

Postnina plačana v gotovini
Spedizione in abbon. postale
Stev. 73 (1163)

27. marec 1941

27. marca 1941 je dan vstajanja nove Jugoslavije. Tega dne so slobodnovoljni in mirovljubni jugoslovanski narodi vzeli usodo v svoje roke in jo zmagovito usmerjali do danes.

27. marca 1941 je planil svet prvi pogumni NE! proti postopnemu nacističnemu napadu, ko so vsi evropski narodi že ječali pod Hitlerjevo težko peto. Le junaska Grčija je bila v uprta Italijanskemu nepodladstvu, obrniti Stedski pa je Hitler prizanesel.

Jugoslavija je bila zdana država v Evropi, ki je Hitlerju stala na poti in mu kritična narče za napad na Sovjetsko zvezo. Jugoslavija je bila obrta, da Hitler ni mogel priskočiti na pomoč svojih zaveznikov Italiji, ki je v Grčiji (bole, v Albaniji) izgubila svoj vojaški prestiž.

Reakcionarna Kika Cvetkovič-Mček je stala na Dunaj in podpisala pristop Jugoslavije k trojnemu paktu. Na Dunaj je sicer stala, nazaj se pa ni vrnila: junaki Beograd in v njih vsi jugoslovanski narodi so se uprli in s klicem: »Borje rat nego pakit!« strogolavili reakcionarno vlado.

Sledilo je strahotno bombardiranje Beograda in napad na Jugoslavijo. Nepredvideni odpor Jugoslavije je prisilil Hitlerja, da je moral odločiti za drugo tromece napad na Sovjetsko zvezo, kar je slednji omogočilo izvedbo mobilizacijskih priprav.

Jugoslovanski narodi pa kljub temu niso klonili. 27. marec ni bil le slučajnostni utrinek, ampak zbruh plemenita, ki ga vse narode in italijanske divizije SS-ovcev in črnosrajčnikov ni moglo več udariti.

27. marec so se jugoslovanski narodi ustirili v splošno prot imperialistično fronto in z obratno borbo proti nacističnim hordam, z nadlobovskimi trtami dokazovali svojo neizmerno ljubezen do Sovjetske zveze, ki je obdružila vse leto Hitlerjevskega vojskega stroja, in do vsega slobodoljubnega slovetva.

Na delu tega useljudskega odpora jugoslovanskih narodov, ki so s 27. marecem začeli pisati novo jugoslovansko zgodovino, je stala tista Komunistična partija Jugoslavije in tisti njeni voditelji s tov. Titom na čelu, ki so vodili jugoslovanske narode skozi vse narodnoosvobodilno epopejo, ustvarili novo jugoslovansko vojsko, novo ljudsko državo in, po osvoboditvi, pristopili k graditvi nove, socialistične družbe.

Taka je herojska pot jugoslovanskih narodov od 27. marca 1941 do danes: pot borbe, predanosti, idealom svobode bratstva med narodi in socializma; pot konkretne in tvorne solidarnosti z mednarodno fronto delovnega ljudstva in bratskega zavezništva s Sovjetsko zvezo. Taka je pot, po kateri so od 27. marca 1941 vodili jugoslovanske narode tov. Tito, njegovi oči sodalanci in vse delovno ljudstvo Jugoslavije. Taka je tudi povojna politika Federativne ljudske republike Jugoslavije.

In prav ta nova Jugoslavija je danes predmet najsramočnejše kampanje, kar jih pominj zgodovina: kampanje, ki se ne mora primerjati niti s kampanjo, ki so jo antifašisti vodili proti nacizmu in fašizmu, in ki se ne more primerjati niti s kampanjo, ki so antifašisti v naših vodilju proti vojnihujskačskemu imperializmu, ki prihrabljajo človeštvo nove strahote. Mi ne bomo postavili vprašanja, kako so vsi svojo antifašistično in demokratično dolžnost tisti narodi ljudskih demokracij, čigar državna vodstva se tako talostno odključujejo v tej brezpestni kampanji proti novi Jugoslaviji. Tega nam je to odpravno, dasi bi si to vprašanje morali pred svojo vestjo postaviti oni sami, če jih čut za resnico in objektivnost ni popolnoma zapustil.

Ce bi si to vprašanje iskreno postavili, potem bi morali ugotoviti, da nova Jugoslavija ne more biti takšna, kakršno jo hočejo prikazati svetu. Ce bi si to vprašanje iskreno postavili, spoznavali nieno preteklost in preteklosti njeno izhaja. In ko bi tako spoznali novo Jugoslavijo, bi spredvideli, da je vsa nesramna in podla laž; da je današnja Jugoslavija v bistvu takšna, kakršna je bila takrat,

Narodi FLRJ hočejo mir

Govor jugoslovanskega delegata na njujorski konferenci za ohranitev miru - Proglas moskovskega patriarha Alekseja vsem pravoslavnim cerkvam, naj nastopijo proti poizkusom nove vojne

MOSKVA, 26. — Agencija TASS je oddajala poziv patriarha Alekseja. V svojem proglasu poudarja Aleksej, da pobuda za sklicanje kongresa pristaev miru v Parizu ima isti značaj kakor poziv, ki so ga lansko leto izdali voditelji pravoslavnih cerkva na svojem kongresu v Moskvi, ter izjavlja: Pravoslavna krščanska cerkev z bolesto opazi, da se novi temni oblaki zbirajo na političnem horizontu ter prinašajo nevarnost nove vojne, ki bi bila tem strašnejša, ker rane zadnje vojne še krvavijo.

Z bolesto ugotavljamo, da v nekaterih državah pripravljajo in napovedujejo vojno, ter pozivamo vse, ki ljubijo mir, naj združijo svoje napore za njegovo obrambo. Toda hkrati z obrambo miru in postavljanje se proti slehernemu poizkusu nove vojne bo pravoslavna cerkev branila svojo domovino, ker smatra to kot svojo sveto dolžnost in kot izraz ljubezni do rodnih zemelj. Patriarh Aleksej je zaključil: V imenu naše cerkve pozivam vse pravoslavne cerkve, naj dvignejo svoj glas proti slehernemu poizkusu uničenja miru in pozivam vse pristaev miru, naj se pridružijo pozivu za obrambo miru na vsem svetu.

Predstavnik poljske delegacije na konferenci intelektualcev za svetovni mir, ki se je večer začela v New Yorku, je izjavil med drugim: Poljski delegati smo srečni, da smo se lahko udeležili te konference. Menjamo, da se misli na novo vojno protivni tudi ameriško ljudstvo, in mi mislimo, da se bodo ameriške sile, ki so proti vojni, odločno dvignile v obrambo miru.

Jugoslovanski delegat Popović je izjavil: Trdno sivo prepričani, da je sodelovanje v svetu mogoče, če se spotejuje volja narodov. V Jugoslaviji se ne govori o vojni in nihče nima možnosti hujskati na vojno. Jugoslovanski narodi hočejo mir. Melijoni Jugoslovancev delajo za večni kulturni prerod in pred njihovo se odpira svetla bodočnost. Iz tega vzroka se borijo za pravi in trajni mir med enakimi in suverennimi narodi.

Pravoslavni duhovniki FLRJ proti izdajalski duhovščini

BEograd, 26. — Jugoslovansko notranje ministrstvo je pooblastilo delovanje združenja jugoslovanske pravoslavne duhovščine, ki je bilo ustanovljeno na zadnjem kongresu pravoslavni duhovnikov Jugoslavije. Program tega združenja predvideva pomoč pri gradnji socialistične Jugoslavije in pri borbi proti duhovščini, ki so izdali svoje ljudstvo in so prešli v imperialistični tabor.

Novi minister FLRJ v Budimpešti

BEograd, 26. (Tanjug) — Z ukazom predsedstva ljudske skupščine FLRJ je bil sedanjí predsednik centralne državne komisije za avtonomno pokrajino Vojvodino Djuro Jovanović imenovan za opolnočnega ministra in posebnega odposlanca FLRJ v Budimpešti.

Ob obletnici upora jugoslovanskih narodov

BEograd, 26. — Ob priliki jutrišnjega narodnega praznika, ki ga bodo proslavljali po vsej Jugoslaviji, je beograjski radio danes poudaril: Kljub napadom starih in novih sovražnikov nadaljuje Jugoslavija zmagovito pot socializmu naproti in svojo borbo proti vojnihujskačskemu imperializmu. Hadio je nato poudaril, da notranji uspehi in pomoč, ki jo je jugoslovansko ljudstvo dalo zatiranim delavcem vsega sveta in med drugim španskim in grškim delavcem ter francoskim rudarjem, dokazujejo, da Komunistična partija Jugoslavije pod vodstvom maršala Tita ni krenila s poti proletarskega internacionalizma.

Pravoslavni duhovniki FLRJ proti izdajalski duhovščini

BEograd, 26. — Jugoslovansko notranje ministrstvo je pooblastilo delovanje združenja jugoslovanske pravoslavne duhovščine, ki je bilo ustanovljeno na zadnjem kongresu pravoslavni duhovnikov Jugoslavije. Program tega združenja predvideva pomoč pri gradnji socialistične Jugoslavije in pri borbi proti duhovščini, ki so izdali svoje ljudstvo in so prešli v imperialistični tabor.

Novi minister FLRJ v Budimpešti

BEograd, 26. — Prvi železniški vozovi z močnostjo 70 ton so bili izdelani v jugoslovanskih tovarnah na podlagi načrtov domačih strokovnjakov. Te vozove že uporabljajo pri prevažanju velikih transformatorjev.

Slovaki pozdravljajo narode Jugoslavije

PRAGA, 26. Pred dnevi je bil v Nitrí na Slovačkem ustanovni občni zbor jugoslovansko-českoslovaškega društva. Predsednik občne zborna Hrasťina je skušal izkoristiti priliko za širjenje protijugoslovanske propagande ter je predlagal, da se odpošlje jugoslovanskemu ljudstvu brzojavka s klevetami proti jugoslovanskim voditeljem. Navzoči so takoj obsodili to Hrasťinovo namero in poudarili, da on ne pozna jugoslovanskega ljudstva in njegove navezanosti na svoje voditelje ter na partijo.

Clani društva, ki so že bili v Jugoslaviji, so izjavili, da so bili priče delovnega poleta in napredstva, s katerim jugoslovanski narodi gradijo socialistično in mirno državo. Mnogi med njimi so tudi izjavili, da v tem pogledu Českoslovaška pač ni pred Jugoslavijo in da more Jugoslavija biti za vzgled države, ki odločno koraka po poti socializma.

Narzoči so nato zahtevali, naj se namesto žaljive Hrasťinove brzojavke odpošlje jugoslovanskim narodom brzojavka s pozdravi in z najboljimi željami za nadaljnje uspehe pri gradnji socializma. Ob soglasnem odobranju narzočih je bila sprejeta sledeča brzojavka:

Novo izzivanje proti FLRJ v Bolgariji

SOFIJA, 26. — Sofijsko pokrajinsko sodišče je 23. in 24. t. m. s. s. skupno sodilo jugoslovanskih državljanov, v kateri so dr. Cedomir Lilič, študentinja Vukosava Cvetkovič in Olga Ivanova ter študent Zarko Pavlovič, ki jih obtožujejo volunjskega delovanja. Ker

Papež ni proklel atomske bombe

Komunistični in socialistični senatorji nadaljujejo v rimskem senatu odločno borbo proti zločinskemu atlantskemu paktu - Dva milijona in pol brezposelnih v Italiji - Na kongresu pristaev miru, ki bo prihodnji mesec v Parizu, se bo ustanovila mednarodna fronta miru

RIM, 26. — Na današnji jutranji seji senata je prvi govoril socialistični senator Mancini, ki je med drugim poudaril, da so jugoslovanski narodi kljub temu niso klonili. 27. marec ni bil le slučajnostni utrinek, ampak zbruh plemenita, ki ga vse narode in italijanske divizije SS-ovcev in črnosrajčnikov ni moglo več udariti.

27. marec so se jugoslovanski narodi ustirili v splošno prot imperialistično fronto in z obratno borbo proti nacističnim hordam, z nadlobovskimi trtami dokazovali svojo neizmerno ljubezen do Sovjetske zveze, ki je obdružila vse leto Hitlerjevskega vojskega stroja, in do vsega slobodoljubnega slovetva.

Na delu tega useljudskega odpora jugoslovanskih narodov, ki so s 27. marecem začeli pisati novo jugoslovansko zgodovino, je stala tista Komunistična partija Jugoslavije in tisti njeni voditelji s tov. Titom na čelu, ki so vodili jugoslovanske narode skozi vse narodnoosvobodilno epopejo, ustvarili novo jugoslovansko vojsko, novo ljudsko državo in, po osvoboditvi, pristopili k graditvi nove, socialistične družbe.

Taka je herojska pot jugoslovanskih narodov od 27. marca 1941 do danes: pot borbe, predanosti, idealom svobode bratstva med narodi in socializma; pot konkretne in tvorne solidarnosti z mednarodno fronto delovnega ljudstva in bratskega zavezništva s Sovjetsko zvezo. Taka je pot, po kateri so od 27. marca 1941 vodili jugoslovanske narode tov. Tito, njegovi oči sodalanci in vse delovno ljudstvo Jugoslavije. Taka je tudi povojna politika Federativne ljudske republike Jugoslavije.

In prav ta nova Jugoslavija je danes predmet najsramočnejše kampanje, kar jih pominj zgodovina: kampanje, ki se ne mora primerjati niti s kampanjo, ki so antifašisti vodili proti nacizmu in fašizmu, in ki se ne more primerjati niti s kampanjo, ki so antifašisti v naših vodilju proti vojnihujskačskemu imperializmu, ki prihrabljajo človeštvo nove strahote. Mi ne bomo postavili vprašanja, kako so vsi svojo antifašistično in demokratično dolžnost tisti narodi ljudskih demokracij, čigar državna vodstva se tako talostno odključujejo v tej brezpestni kampanji proti novi Jugoslaviji. Tega nam je to odpravno, dasi bi si to vprašanje morali pred svojo vestjo postaviti oni sami, če jih čut za resnico in objektivnost ni popolnoma zapustil.

Ce bi si to vprašanje iskreno postavili, potem bi morali ugotoviti, da nova Jugoslavija ne more biti takšna, kakršno jo hočejo prikazati svetu. Ce bi si to vprašanje iskreno postavili, spoznavali nieno preteklost in preteklosti njeno izhaja. In ko bi tako spoznali novo Jugoslavijo, bi spredvideli, da je vsa nesramna in podla laž; da je današnja Jugoslavija v bistvu takšna, kakršna je bila takrat,

ski pakt utrdila svoj sedanjí položaj in ustvarila pravo diktaturo. Pripomnil je nato, da so ZDA središče pri volitvah od 18. aprila, ko pakt ni bil še sklenjen, ter domneva, da se bodo še toliko bolj dnevnovali v notranje zadeve Italije, dočim se je v zadnji vojni ameriško letalstvo zaganjalo tudi proti Italiji ter povzročilo mnogo mrtvih in grozna uničenja v italijanskih mestih.

Nato je obžaloval, da papež Pij XII ni s posebejval in proklel atomske bombe. Sicer pa je pripomnil govornik, je krščanska demokracija sama krenila po poti vojne.

Dejal je dalje, da je atlantski pakt veriga, ki stiska Italijo. Vlada kuje to verigo, ker hoče doseči politično korist zase ter računati, da bo z vključitvijo Italije v atlantski pakt utrdila svoj sedanjí položaj in ustvarila pravo diktaturo. Pripomnil je nato, da so ZDA središče pri volitvah od 18. aprila, ko pakt ni bil še sklenjen, ter domneva, da se bodo še toliko bolj dnevnovali v notranje zadeve Italije, dočim se je v zadnji vojni ameriško letalstvo zaganjalo tudi proti Italiji ter povzročilo mnogo mrtvih in grozna uničenja v italijanskih mestih.

Nato je obžaloval, da papež Pij XII ni s posebejval in proklel atomske bombe. Sicer pa je pripomnil govornik, je krščanska demokracija sama krenila po poti vojne.

Dejal je dalje, da je atlantski pakt veriga, ki stiska Italijo. Vlada kuje to verigo, ker hoče doseči politično korist zase ter računati, da bo z vključitvijo Italije v atlantski pakt utrdila svoj sedanjí položaj in ustvarila pravo diktaturo. Pripomnil je nato, da so ZDA središče pri volitvah od 18. aprila, ko pakt ni bil še sklenjen, ter domneva, da se bodo še toliko bolj dnevnovali v notranje zadeve Italije, dočim se je v zadnji vojni ameriško letalstvo zaganjalo tudi proti Italiji ter povzročilo mnogo mrtvih in grozna uničenja v italijanskih mestih.

Nato je obžaloval, da papež Pij XII ni s posebejval in proklel atomske bombe. Sicer pa je pripomnil govornik, je krščanska demokracija sama krenila po poti vojne.

Dejal je dalje, da je atlantski pakt veriga, ki stiska Italijo. Vlada kuje to verigo, ker hoče doseči politično korist zase ter računati, da bo z vključitvijo Italije v atlantski pakt utrdila svoj sedanjí položaj in ustvarila pravo diktaturo. Pripomnil je nato, da so ZDA središče pri volitvah od 18. aprila, ko pakt ni bil še sklenjen, ter domneva, da se bodo še toliko bolj dnevnovali v notranje zadeve Italije, dočim se je v zadnji vojni ameriško letalstvo zaganjalo tudi proti Italiji ter povzročilo mnogo mrtvih in grozna uničenja v italijanskih mestih.

Nato je obžaloval, da papež Pij XII ni s posebejval in proklel atomske bombe. Sicer pa je pripomnil govornik, je krščanska demokracija sama krenila po poti vojne.

Govoril je za tem komunist Roveda, ki je poudaril, da je Maršallov načrt povzročil razpadanje italijanske industrije. Pri tem je opozoril, da je v Italiji še dva milijona in pol brezposelnih, in pol milijona v stotisoče drugih delavcev. Pri tem načrtu proti delavcem pa sodelujejo tudi stavkokaške organizacije ter policija.

Na popoldanski seji je prvi govoril komunist Sereni, ki je izrazil prepričanje, da skriva pakt tajne klavzule. V zvezi z obtožbami proti Sovjetski zvezi je Sereni poudaril, da je zahodni imperializem ustvaril železni zastor. Toda delavci razred ga bo razparal, ker ne bo, da bi bila njegova usoda podvržena volji ameriških plutokratov.

Omenil je nato bodi svetovni kongres pristaev miru, ki bodo v Parizu, in napovedal, da bodo na tem kongresu ustanovili mednarodno fronto miru, ki bo delovala proti atlantskemu paktu.

Republikanski senator Parri je izjavil, da bo glasoval za pakt, socialisti Romita pa bo glasoval proti. Romita je poudaril, da volitve od 18. aprila niso bile svobodne, ker so jih izvedli vlada, Katoliška akcija in Vatikan na podlagi mreže laži, ki so onemogočile ljudstvu svobodno presojo. Zato bi morala vlada razpisati nove volitve. Za pakt sta se dalje izjavila monarhist Benedetti in liberalec Angelillo. Nato je komunist Scoccimarro obtožil vlado, da ni še povedala polne resnice glede pakta. Dejal je dalje, da je atlantski pakt mina, ki bo uničila OZN. Dočim je OZN izraz politike mednarodne enotnosti, je atlantski pakt izraz politike, ki jemlje pomen listini OZN in ki hoče v mednarodnih odnosih nadomestiti pravičnost s silo. Okrog atlantskega pakta so se zbrale vse kapitalistične sile, ki hočejo zastaviti pot novim silam, ki jih vodi socialistična ideja.

Socialist Casadei je poudaril napačni značaj pakta in izjavil, da bo glasoval proti njemu.

Ker je bil seznan govornikov izrizen, pa je seja odložila na nedeljo ob 10. zjutraj. Razpravljali bodo še o nekaterih resolucijah, nato bo govoril De Gasperi, nakar bodo prešli k glasovanju.

LEIPZIG, 26. — Radio Leipzig poroča, da so vlade ZDA, Velike Britanije, Francije, Belgije, Holandske in Luksemburga danes zvečer objavile skupno poročilo o pravici meja Nemčije v korist Holandske, Belgije, Luksemburga, Francije in pokrajine Saar. Te pravice meja se tičejo 133 kvadratnih km nemškega ozemlja ne vstevih pokrajino Saar. Ze na konferenci šestih zapadnih držav, ki je bila junija 1948 v Londonu, je bil sprejet sklep, da bodo nekatera nemška ozemlja priključena zapadnim sosednim državam. Pri tem je važno pripomniti, da so nemške pokrajine, ki bodo odločene od Nemčije, bogate na nafti in da so naseljene z izključno nemškimi prebivalstvom.

Takoj po objavi poročila o sprejemu zapadnih nemških meja v korist sosednih držav je izdala vlada Porenja in Vestfalije resolucijo, v kateri pravi: »Zapadne demokracije so nemškemu prebivalstvu odredile pravico, da bi o sebi svobodno odločilo. Resolucija očita zapadnim državam, da niso spoštovala klavzul atlantske listine.

Danes popoldne je bila v sovjetskem sektorju Berlina velika demonstracija v protest proti uved-

menovana je delegacija demokratične Kitajske za mirovna pogajanja - Kuomintang nima poguma, da bi priznal svoj poraz - Imperialistične spletke glede otoka Formoze

NANKING, 26. — Radio osvobodene Kitajske je danes sporočil sledeče:

»Centralni komite Komunistične partije Kitajske je sprejel danes sledeče sklepe glede mirovni pogajanj z nacionalistično vlado iz Nankinga: prvi, pogajanja se bodo pričela 1. aprila; drugič, ta pogajanja se bodo vršila v Pekingju; tretjič, komunistično delegacijo bodo sestavljali general Cuenaj, Linpio, Linpio, Jehjening in Luehjan. Na čelu te delegacije bo general Cuenaj, ki se bo pogajal za mir z reakcionarno vlado iz Nankinga na podlagi osmih pogojev, ki jih je postavil predsednik kitajske komunistične partije Maoecung v svoji izjavi 14. januarja t. l. Četrčič, ta sklep bo danes objavljen po radiu z namenom, da na nankingska vlada obveščena, da naj pošlje svoje delegacije z dokumenti glede osmih postavljenih pogojev in pa, da bo obveščena o kraju in datumu, dolocenem za začetek mirovni pogajanj.

Kot je znano, je general Cuenaj že bil enkrat vodja delegacije za mirovna pogajanja, in sicer ob priliki posredovanja ameriškega generala Marshalla. Vsi člani komunistične delegacije za mirovna pogajanja so člani centralnega komiteja Komunistične partije Kitajske.

Clan nacionalistične delegacije za mirovna pogajanja Saolite je danes zvečer izjavil, da ne gleda preveč optimistično na bližnja mirovna pogajanja med nacionalistično vlado in komunisti. Ti namreč vztrajajo, je dejal Saolite, pri osmih pogojih kot osnovi za mirovna pogajanja, medtem ko kuomintang nima poguma, da bi priznal svoj poraz in te pogoje sprejel.

Agencija France Presse poroča, da je 20 tisoč komunistov pod poveljstvom generala Ljupešnja napredovalo na razdaljo 5 km od obzidja Ankinga, prestolnice pokrajine Anhui in važnega pristanišča na severnem bregu Jangeja med Nankingom in Hankouom.

V petek zvečer je komisija za zunanje zadeve v američkem parlamentu odobrila zakon, s katerim se obvezuje za pomoč Kitajski podljudjejo do 15. februarja 1950, medtem ko bi moral njihov rok poteci 3. aprila 1949. Od že prej odobrenih kreditov je še na razpolago 55 milijonov dolarjev.

V nekem članku v listu »Evening Stars« proučuje Costantin Brown pogoje za obnovu nacionalistične kitajske vojske ter prihaja do zaključka, da bi bil potreben izdatke 1500 milijonov dolarjev, o čemur pa bi bilo treba poslati na Kitajsko 15 tisoč častnikov in vojakov ter 7000 specialistov za civilno upravo. Teh pogojev pa po mnenju Browna ZDA ne morejo izpolniti.

Medtem ko se zdí, da so se ameriški krogi že sprizrijali z mislijo, da je nacionalistični Kitajski določeno le še trško življenje in ko skušajo preokreniti svojo politiko napram Kitajski tako, da ne bodo trpele njihove gospodarske koristi, pa so bržkone še na delu sile, ki si zlasti prizadevajo, da bi otok Formoze odtrgale od Kitajske, za katero se boje, da bo danes ali jutri postala komunistična. Takoj je bivši Cankajski zunanji minister imel v Tajpehu, prestolnici Formoze, govor, v katerem je dejal, da mora biti »Formozci prihranjeni komunistična politična in vojska invazija. Obenem je pozival vlado na Formozu ter tamkajšnje kraljevine oblasti, kakor tudi prebivalce,

naj se bore proti »komunističnemu vplivu. Izjave bivšega Cankajškovega ministra je treba brez dvoma staviti v zvezo z glasovi za postavitev Formoze pod nadoblast Zedinjenih držav Amerike.

Kongres Komsomola v Moskvi

PARIZ, 26. — Moskovski radio poroča, da so večerj prišli v Mosko delegacije mladinskih organizacij Koreje, Mongolije in osvobodene Kitajske, ki se bodo udeležile kongresa komsomola.

Jugoslovansko - francoska trgovinska pogajanja

PARIZ, 26. — Dne 29. t. m. bo odpotovala v Beograd francoska delegacija, kjer bo 1. aprila začela francosko - jugoslovanska trgovinska pogajanja.

Letos odločilno leto v grški osvobodilni vojni

ATENE, 26. — Radio svobodna Grčija poroča, da so večerj na demokratskem vrhovnem štabu svobodno proslavljali grški narodni praznik ob obletnici vstaje v leto 1921. V imenu vrhovnega štaba je govoril general Karayorgis, ki je dejal, da so se v sedanjí ljudski revoluciji najbolj sinovi grškega naroda in makedonskih, turških ter albanskih narodnih manjšin bratsko združili okrog delavskega razreda, ki se bori proti imperialističnemu jarmu, za narodno osvoboditev in za socialno pravičnost. Narodna demokratska revolucija je dvignila ljudstvo iz vseh krajev dežele, od Evrosa, Makedonije in Epira do Teahije in Rumelije, do Peloponeza in v Krete, do Samosa in Kefalonije.

Naša borba, je poudaril Karayorgis, je to pot zelo neenaka in polna težkoč, toda nezadržno gre zmagi naproti. Redna ljudska revolucionarna vojska je bila ustanovljena in se stalno utrjuje. Monarhistični fašizem in ameriški imperializem, katerih položaj v Grčiji so udarci demokratske vojske že odložili, se zavedata, da udarci demokratske vojske ob začetku leta 1949 niso isti kakor leta 1948. Spoznali so to v Kardici, Nausi in Karpenskiu ter bodo to spoznali tudi v teku leta, ki mora biti globočino leto z tej vojni.

Kakor je znano, so v nedeljo dosegli največ glasov degaullisti, takoj za njimi pa je komunistična partija, katere glasovi so napram letu 1945 še narasli za 150 tisoč. Uspeh degaullistov pa gre ves na račun izgube višinskih strank. Zaradi čudnega volivnega zakona pa je razdelitev mandatov silno paradokсна: komunistična partija je namreč dobila mnogo manj mandatov kot pa nekater stranke, ki so naa volitvah prejele neprimerno manjše število glasov.

V navzočnosti predstavnikov francoskega zunanjeja ministrstva ter italijanskega poslanika v Parizu in drugih italijanskih predstavnikov sta danes popoldne franco-

Zadnje kantonalne volitve so bile v septembru 1945. Mandat izvoljenih kantonalnih svetnikov traja 6 let, vendar pa je bila polovica mandatov iz leta 1945 omejena na 3 leta. Pri sedanjih volitvah, ki so se pričele preteklo nedeljo, gre torej za obnovo generalnih svetov v polovici kantonov vsakega departementa. Volitve bi se morale prav za prav vršiti že lanskega oktobra, toda parlament je 35. avgusta lani z 245 glasovi proti 193 za 6 mesecev volitve odložil.

Kakor je znano, so v nedeljo dosegli največ glasov degaullisti, takoj za njimi pa je komunistična partija, katere glasovi so napram letu 1945 še narasli za 150 tisoč. Uspeh degaullistov pa gre ves na račun izgube višinskih strank. Zaradi čudnega volivnega zakona pa je razdelitev mandatov silno paradokсна: komunistična partija je namreč dobila mnogo manj mandatov kot pa nekater stranke, ki so naa volitvah prejele neprimerno manjše število glasov.

V navzočnosti predstavnikov francoskega zunanjeja ministrstva ter italijanskega poslanika v Parizu in drugih italijanskih predstavnikov sta danes popoldne franco-

BOGATE NEMŠKE POKRAJINE bodo priključene zapadnim državam

Več stotisočev Berlinčanov protestira proti uvedbi Clayeve marke za edino plačilno sredstvo v zapadnem Berlinu

LEIPZIG, 26. — Radio Leipzig poroča, da so vlade ZDA, Velike Britanije, Francije, Belgije, Holandske in Luksemburga danes zvečer objavile skupno poročilo o pravici meja Nemčije v korist Holandske, Belgije, Luksemburga, Francije in pokrajine Saar. Te pravice meja se tičejo 133 kvadratnih km nemškega ozemlja ne vstevih pokrajino Saar. Ze na konferenci šestih zapadnih držav, ki je bila junija 1948 v Londonu, je bil sprejet sklep, da bodo nekatera nemška ozemlja priključena zapadnim sosednim državam. Pri tem je važno pripomniti, da so nemške pokrajine, ki bodo odločene od Nemčije, bogate na nafti in da so naseljene z izključno nemškimi prebivalstvom.

Takoj po objavi poročila o sprejemu zapadnih nemških meja v korist sosednih držav je izdala vlada Porenja in Vestfalije resolucijo, v kateri pravi: »Zapadne demokracije so nemškemu prebivalstvu odredile pravico, da bi o sebi svobodno odločilo. Resolucija očita zapadnim državam, da niso spoštovala klavzul atlantske listine.

Danes popoldne je bila v sovjetskem sektorju Berlina velika demonstracija v protest proti uved-

Zaključne skakalne tekme v Planici

PLANICA, 26. — Z velikim tekmovalnim zrakom na 80metrski skakalnici se bo jutri zaključil mednarodni smučarski teden v Planici. Tuji in jugoslovanski skakalci so imeli ves ta teden prihranjen, da so se dobora spoznali s skakalnico in da so preizkusili svoje moči. Za jutri prirekujejo ostro borbo med letosnjimi prvaki Carlsomom, Holmstromom, Johansenom, Tenhannom in Poldo. Po tekmovalju bodo najbolj plasiranim razdeljene nagrade.

Spet je zmagal Cambridge

LONDON, — Danes se je vršila tradicionalna veslaška tekma med omercem univerz iz Oxforda in Cambridgea. Na 6 km dolgi progi na reki Temzi je za eno četirno dolžine bolni zmagal omercem Cambridgea v času 18 minut in 57 sekund. Od leta 1923 je Oxford zmagal samo 4 krat.

TRŽAŠKI DNEVNIK

Vidalijev „kongres“ kmečke stroke in naši kmetje

Z raznimi kmeti, ki so prav kot jaz upisani v Enotnih sindikatih, sem se večkrat pomenkoval o naših težavah v zvezi s kmetijstvom. Z upanjem smo gledali v bodočnost in na Enotne sindikate, ki so bili resnični zastopniki naših interesov in katerih borbeni preteklost nam je bila gotovo jamstvo za boljše čase. Pred kratkim smo zvedeli, da bo kongres kmečke stroke, v katerem so organizirani naši kmetje. Začeli smo se za kongres zanimati, še prav posebej pa zaradi tega, ker so nam sporočili, da bodo ustanovili zvezo, ki bi naj ščitila interese srednjih in malih kmetov.

Na podlagi člankov, ki sta jih pisala »Primorski dnevnik« in »Laborator«, je kazalo da sindikati delajo na tem, da bi se tega kongresa udeležilo čim več kmetov in naj si kmetje izvolijo svoje deležnike. Ki bodo na kongresu zastopali njihove težnje. Na željo ostalih kmetov, ki so mi zaupali to nalogo, sem odšel v nedeljo 13. t. m. v Ulco Conti, kjer bi moral biti kongres kmečke stroke. Presenetilo pa me je postopanje nekaterih ljudi, ki me niso prepustili v dvorano. Ko sem zahteval pojasnilo, so mi odgovorili, da ne morem vstopiti, ker nimam nekake posebne dovoljenja, kakršna so pred kongresom menda razdeljevali Vidalijevi aktivisti, katerim so hoteli. Ko sem se naprej vtrajal, da sem delegat za kongres, mi je Markovič Alojz odgovoril, češ da je moja krivda, da nimam dovoljenja za vstop, ker se nisem udeležil predkongresnega sestanka, ki se je vršil na Greti in za katerega nisem vedel niti sam niti ostali kmetje.

Končno so mi le dovolili, da lahko vstopim, toda pri vratih so ponovno preleteli nekaj seznamov mi odgovorili, da niso predvidevali za Rojan nobenega zastopnika. Vendar pa se mi je zdelo čudno, ko sem opazil nekatero Rojančevno, kot n. pr. Mazzucata Uleja, Zuprica Vitina, Stuleja Martina ter druge znanke, kot n. pr. Pirjeva, Verčičeva Kozmana itd., ki pa s kmeti nimajo nobene zveze. Ule me je celo vprašal, kaj iščem tod, in mi avsevolta, naj se takoj pobrem od tod.

Ob tej priliki sem se lahko prepričal, kako so Vidalijevci s pomočjo policije pripravili usem delegatom iz cone B "hod" v dvorano. Isto se je dogodilo tudi drugim kmetom iz cone A, ki niso imeli potrebnega »slascipassava«. Ves vzrok za to sem odšel domov v prepričanju, da tako postopanje ni bilo v skladu s praviimi Enotnih sindikatov. Ponovno sem se lahko prepričal, da so za pet izrabili, podleteli Enotnih sindikatov resolucijo Informacijskega urada v podrezi razbijaške namene. Ali je morda to tisti internacionalizem, katerega so polni Vidalijevi aktivisti, in ali predvideva internacionalizem razbijaševanje tinitve vzredne sindikalne organizacije, ki je še pred nedavnim slovela kot vzor borbe za pravice delavcev in kmetov na Tržaškem ozemlju?

ROJANSKI KMET:
sledí njegov podpis.

To pismo, ki ga je poslal rojanski kmet našemu uredniku, je najboljše odgovor vsem onim, ki so zatirali, da so akonovs kmetijske stroke pravostranski, pa vsi izvoljeni deležniki iz cone A. Vidalijevu sindikalno razbijaško vodstvo je prepričilo ne le prihod kmetov iz cone B, marveč ni dovolilo vstop na ekonomskim kmetom. Ki niso imeli Vidalijevih dovolilnic za njihovo zaupni akonovs.

Ker je z nožem ranil ženo bo za kazen sedel 17 mesecev

Včeraj zjutraj so pred porotnim sodiščem ponovno sodili Ivana Codana, ki je bil obtožen, da je povzročil telesne poškodbe svoji ženi in da je z njo surovo ravnal. V nekem sporu jo je namreč stisnil z nožem. Ze lanj v jeseni je tukajšnje porotno sodišče zaradi tega dejanja sodilo Codana in ga obsodilo na 8 mesecev ječe. Toda pozneje je kassacijsko sodišče to sodbo razveljavilo in določilo, naj se obnovi proces.

Vzrok, da je Codan ranil svojo ženo z nožem, je treba iskati v tem, da se njegova 16-letna hčerka Livija ni preveč dobro vedla. Sla je namreč živela z nekimi angleškimi vojakom. Zaradi tega se je Codan razjezil in vrgel svojo krivdo na ženo, češ da je njena vgoja vsega, 30 julija lanskega leta, je mož izvolil razsodnost in vrgel nož proti ženi. Ta jo je zadal v stegno. Rana sicer ni bila huda ve kakšna. Vendar pa se je težko celila. Žena je bil namreč morala zdraviti nič se je našla dva meseca. Zato je zardva prišla na uba oblastem, ki so takaj pripravili proces.

Včeraj zjutraj je državni tožilec sicer priznal, da je treba pri izreku sodbe računati na vse oblaševalne okoliščine, vendar je kljub temu predlagal za obtoženca kar 2 leti 9 mesecev in 10 dni ječe. Obramba pa je predlagala najnižjo kazen, in sicer da bi Codana izpustili na svobodo, ob čeprav bi bila pojnaja. Po kratkem zasledanju je sodišče obsodilo Codana na leto dni in pet mesecev ječe ter na plačilo vseh stroškov. Predsednik sodišča je bil dr. Zebit, državni tožilec dr. Colnati, obrambni odvetnik Zennaro, sodni zapisnikar Molinari.

Najdba orožja
Včeraj anonimno so agenti s policijske postaje v Skednju skupaj z onimi od CID-a napravili hišno preiskavo pri 37-letnem Ivanu

Zveza ES poslala vojaški upravi predloge za rešitev vprašanja povišanja najemnin

Eden najvažnejših in najbolj perečih problemov je v tem trenutku prav gotovo problem povišanja najemnin, ki je povzročil toliko razburjenja med vsem tržaškim prebivalstvom, kar pa seveda ni čuda, če samo pomislimo, da je za prehranbeni položaj zelo težak in da predstavlja tudi malenkostno povišanje kateri kole stvari že agrarni no žrtve za tržaškega delavca, ki prejme za svoje težko delo zelo nizko plačo, s katero pa ne more kriti vseh stroškov za nakup življenjskih potrebščin.

Vojaška uprava je že določila povišanje najemnin, ki bo znašalo za stanovanja, za katera so najemniki plačevali mesečno do 5000 lir, 30 odst., za gledališke dvorane celo 70 odst., za bare kavarne, plese dvorane itd. pa celo 105 odst.

Zveza Enotnih sindikatov je glede vprašanja povišanja najemnin poslala vojaški upravi svoje predloge, na podlagi katerih naj bi bil rešen tudi ta problem. V svojem pismu vojaški upravi je Zveza Enotnih sindikatov predvsem podčrtala in poudarila položaj, v katerem se nahaja tržaški delavski razred, ki bi bil z novo uveljavljeno povišanja najemnin najbolj prizadet. Zato predlaga Zveza ES, da bi vojaška uprava proučila problem povišanja najemnin skupno z gospodarskim položajem Tržaškega ozemlja; obenem predlaga, da bi bila stanovanja razdeljena na tri skupine, in sicer na skupino ljudskih stanovanj, na skupino navadnih stanovanj in na skupino luksuznih stanovanj. Za prvo kategorijo najemneje del tržaškega prebivalstva, ne bi smelo veljati nobeno povišanje; za drugo kategorijo stanovanj naj bi veljala povišanja od 30 do 50 odst., in za tretjo skupino od 100 do 150 odst. Kar se tiče obrtnih delavcev, bi morali šele po nastaneni proučiti gospodu visino povišanja najemnin, ki pa ne bi smela preseči 60 odst. Povišanje najemnin pa bi morali bolj občutljivi lastniki hotelov, zlatarn, prodajal luksuznih predmetov, kavarn, slastičarn, kino-dvoran itd., ki bi moralo znašati tudi od 100 do 150 odst. Prva točka bi lahko povišala najemnin raznim trgovskim in industrijskim uradom, bankam in zavarovalnicam.

V svojem pismu Vojaški upravi omenja Zveza enotnih sindikatov tudi vprašanje izgradnje novih stanovskih blokov, katerih bi bili deležniki najemnejši sloji, ki morajo zaradi pomanjkanja stanovanj še vedno prebivati v nezdruženih, vlažnih in senčnih prostorih. Ob koncu svojega pisma pa Zveza Enotnih sindikatov ponovno poudarja, da bi bilo treba povišati najemnin v stanovanjih, katerih lastniki bi lahko ta povisek najbolj utrpeli. Na noben način pa ne bi bila pravilna takša rešitev, ki bi prizadela revnejše sloje, medtem ko bi se bogatim vsota povišane najemnine sploh ne bi poznala.

To je v kratkih besedah vsebina pisma, ki ga je Zveza enotnih sindikatov poslala vojaški upravi, ki se pa do sedaj o tem še ni izjavila. Na vsak način ostane problem še vedno odprt in bomo o njem še večkrat razpravljali.

Nista imela kje spati

Ob treh zjutraj je bilo, ko sta se vrnila domov zakonca Ercole in Anita Zeni. Oba sta podnajemnika pri Ani Plico iz UL Crosada 5, kjer

Proces proti Vidalijevim nasilnežem spet odgođen

Včeraj je pred krajnjim sodnikom Sperandean spet nadaljeval proces proti Vidalijevim razbijaškim organizacijam, ki so zasedle četrt nadstropje Ciril-Metodove stavbe pri Sv. Jakobu. Tožbi, ki jo je volil pravni zastopnik družbe, se je sedaj pridružil podjetje Tržaški tiskarski zavod, ki je najemnik stavbe. Okrajni sodnik je pravno odgodil do 30. aprila t. l.

Širite in čitajte Primorski dnevnik!

Aretacije v zvezi s tatvino bencina v Aquili
Ker se je prisraka o tatvini bencina iz petrolejske čistilnice Aquila zaključila, je policija izdala uradno poročilo. V tem je navedeno, da je na podlagi preiskave bila doznana količina ukradenega bencina. Vse je izginilo 90 sodov, kateri je vsak imel po 30 litrov. Krivci so 28-letni Lucijan Balbi, njegov 39-letni brat Valerio Balbi, 33-letni Andrej Lo-re-dan. Vsi trije so bili že izpraznjeni in so priznali dejanje. Zaradi tega so bili aretirani in poslani v zapore pri Jezuitih.

Omejitve uporabe vode

TRST, 26. (PIO) — V skladu z današnjo objavo oddelka Zavezniske vojaške uprave za javna dela pozivamo prebivalstvo britanske-ameriškega področja Svobodnega tržaškega ozemlja, da omeji uporabo vode na najmanjšo mero.

To je potrebno zaradi stalnega pomanjkanja električne energije, kar vpliva na krajevno preskrbo z vodo. Vodo je dobavljali mestni vodovod s pomočjo električnih črpalk in Diesellovih motorjev. Ker je napetost električnega toka padla, lahko zdaj črpalke na električni pogon dobavljajo le 60 odst. vode, ki je potrebna za prebivalstvo.

Gostovanje pevskega zbora „S. Skamperle“ v Marezigah

Danes priredi pevski zbor »Slavko Skamperle« iz Sv. Ivana pod vodstvom zborovodje tov. Venturina izlet v Marezige pri Kopru. Ob 16. uri bo zbor nastopil v dvorani zadržnega doma. Pet bo narodne, partizanske in umetne pesmi.

Družabni večer članov slovenskega gospodarskega združenja

Slovensko gospodarsko združenje priredi za četrtek 31. marca 1949 družabni večer v prostorih gostilne Suban »Na visaviš« pri Sv. Ivanu.

Sporod: Prosta zabava, ples in srečolov. Začetek ob 20 uri. Vabljeni so vsi člani in družine. Rezerviranje prostorov-miz na sedežu združenja Ul. F. Filizi 10.

Ali bomo tudi brez vode?

Veliko razburjenje med tržaškimi gospodinjami, ki morajo hoditi po vodo v oddaljene vodnjake

Včeraj so bile tržaške gospodinjice zelo razburjene in to iz upravičenih razlogov. Kt so bile najbolj zaposlene pri kuhanju kosila, je nagnatost zmanjkajoče vode in nivo vode, kje bi si jo preskrbele. Šele čez nekaj časa so izvedle, da teče voda v nekaterih javnih vodnjakih, pri katerih so bile še vedno dolge vrste drugih žen, ki so potrebovale čakale, da so napolnile lonec in vrče z vodo, ki je tekla počasi kot »olje«.

Na žalost se ni položaj o dobavi električne energije v zadnjem času prav nič izboljšal in s tem v zvezi je tudi poslabšala možnost črpanja vode, ki so jo do sedaj vršile električne črpalke. Zaradi velike potrebe je bilo treba precej truda, da so električne črpalke lahko naerpale zadostno količino vode, ki je začela v zadnjem času primanjkovati. To še prav posebno v Severni Italiji in sedaj tudi na Tržaškem ozemlju.

Vodstvo ACEGAT je izdalo zaradi pomanjkanja električnega toka in vode sledeče poročilo: Zaradi pomanjkanja električnega toka, ki je postal v zadnjem času zelo slab, se prične čutili posledice stoji pri dobavljanju vode, katera je začela primanjkovati. Da bi se preprečila nevarnost, ki grozi sedaj Tržaškemu ozemlju, da ostane namreč brez vode, so pričeli z uporabo pomožnih vodnih črpalk na Diesel motorje, obenem seveda z električnimi črpalkami, ki so do sedaj same opravljale črpanje vode. Toda kljub temu da delujejo sedaj pomožne črpalke in tudi električne črpalke, načrpajo komaj 60 odst. vode.

Zato priporočamo vsem, da čim bolj omejijo uporabo vode; treba je popraviti vse pipe in odkoke, da ne bi voda po nepotrebnem curjala.

Krojška delavnica

TRST - ULICA VALDIRIVO 2
izdeluje moške obleke, ženske plašče
OBRACA, POPRAVLJA
PO IZPEDNO NIZKIH CENAH
Dr. GAETA
ZOBODRAVNIK

TRGOVINA TREVISAN

TRST - ULICA VASARI 10
Oglejte si zalogo! Oglejte si zalogo!

Čitajte nove knjige!

(V. SEZNAM)
Ivan Potrč: »Svet na Kajžariju, polplatno . . . 130.- lir
Anton Ingolič: »Pot po nasipu, polplatno . . . 420.- »
Copic: »Svetl oset in druge zgodbe, broširano . . . 70.- »
Josip Ribičič: »Se pomnite, tovariši, polplatno . . . 410.- »
Ivo Andrič: »Travniška kronika, polplatno . . . 420.- »
Charles de Coster: »Tijl Uhlenpiegels, polplatno . . . 320.- »
Andersen-Nexo: »V bobni delzla, polplatno . . . 270.- »
Dobite jih v slovenskih knjigarnah v TRSTU in GORICI.

Hišniki bodo prejeli krušne doklade

21. t. m. se je vršila na zahtevo Enotnih sindikatov seja na uradu za delo, na kateri so navzoči razpravljali o vprašanju izplačanja krušnih dokladov tržaškim hišnikom. Zre je bilo pisani, da niso hoteli gospodariji hiš na noben način izplačevati svojih hišnikom krušnih dokladov, čeprav je izplačevanje teh predvideval ukaz vojaške uprave št. 347. Vsi protesti orgorženih hišnikov so ostali brez uspeha — gospodariji niso hoteli plačati in tudi odgovorne oblasti so močale. Tako so se hišniki obrnili na Enotne sindikate, ki so že pred časom zahtevali, da bi gospodariji izplačali zgoraj navedeni ukaz ter izplačali hišnikom krušne doklade tudi za vse čas, ko je ukaz v veljavi. Toda tudi te zahteve so ostale brez odgovora, dokler ni Zveza Enotnih sindikatov zahtevala od urada za delo, da skliče sejo zainteresiranih strank, na kateri bi lahko o tem vprašanju razpravljali.

Na seji, ki je bila, kot smo zgoraj omenili 21. t. m., so navzoči sprejeli predlog, ki ga je dal urad za delo in na podlagi katerega bi moral gospodariji hiš izplačati svojim hišnikom krušne doklade in vso od prvega januarja t. l. naprej. Ta sporazum velja za hišnike, ki vršijo svojo službo na Tržaškem ozemlju pod anglo-ameriško upravo; vsi hišniki bodo torej prejeli odsej krušne doklade v znesku 520 lir.

4. aprila proces proti policijskemu agentu Colucciu

Policijski agent Coluccio, ki je obtožen, da je povzročil smrt pomorskega inšpektorja Maria Ferrinija na Trgu Cavana, se bo moral 4. aprila zagovarjati pred vsiljim vojaškim sodiščem. Obtožen je nemarnega umora.

RADIO TRST II.

Nedelja 27. marca 1949.
7.15: Koledar. 7.20: Jutranja glasba. 7.45: Napoved časa, poročila. 8.00: Jutranji glasbeni spored. 8.30: Slovenska laika glasba. 8.45: Iz simfoničnega repertoarja. 9.30: Kmetijska oddaja. 10.00: Sv. maša (vmes 15' kladisa). 11.15: Samospelvi za glas in klavir. 11.30: Pridiga. 11.45: Nedeljska glasba. 12.45: Napoved časa, poročila. 13.00: Glasba po željah. 14.00: Iz operne glasbe. 15.30: Zabavni orkester. 16.00: Sprehodi po našem področju. 16.30: Plesna glasba. 17.00: To, kar vsakdo rad poslušata. 18.00: Ali že veste? 18.15: Lahka glasba. 19.00: Clovek in šport. 19.15: Pomlad v glasbi. 19.45: Napoved časa, poročila. 20.00: Znanje slovenske melodijske glasbe. 20.30: Zabavni orkester. 21.00: Radijski oder: Ponočje komedije: »Sanka Eva«. 22.30: Revija plesnih orkestror. 23.00: Usupanke. 23.15: Napoved časa, poročila. 23.30: Kaj vam nudi jutrišnji spored? 23.35: Plesna glasba. 24.00: Zaključek.

Redni občni zbor Slovenskega gospodarskega združenja v Trstu

Upravni odbor Slovenskega gospodarskega združenja v Trstu sklicuje redni občni zbor združenja na nedeljo 3. aprila 1949 ob 9 dopoldne v prostorih Konzorcija jestinarjev za Trst in teritorij, v Trstu, Ul. Valdirivo št. 3.
Dnevni red:
1. Poročilo predsedstva, tajnika in blaginjska.
2. Poročilo nadzornega odbora.
3. Razrešnica dosedanjim odborom.
4. Volitve izvršilnega, upravnega in nadzornega odbora.
5. Smernice za bodoče delovanje in razno.
Če občni zbor ne bo sklepel ob prvem sklicanju, bo sklepel uro pozneje, to je ob 10 dopoldne, ob vsakem številu navzočih.
Člane lahko zastopajo drugi člani pismenim pooblastilom; vendar več kot pet pooblastilom.
Vsem redno vpisanim članom bodo poslana tudi pismena vabila, ki bodo služila za vstop na skupščino.
UPRAVNI ODBOR.

MALI OGLASI

VELIKONOCNE RAZGLEDNICE, vizitke, praške za barvanje jajc na drobno in debelo dobiti v knjigarni in papirnici Stoka - Trst, Ul. Milano 37.

Prekrasni pomladanski modeli ženski in moški čevlji

TRGOVINA TREVISAN

TRST - ULICA VASARI 10
Oglejte si zalogo! Oglejte si zalogo!

Kmetovalci, pomnite!

KMETIJSKA NABAVNA in PRODAJNA ZADRUGA z o. j. v TRSTU

Urad in skladišče: ULICA U. FOSCOLO št. 1 — TEL. 94-986.
Prodajalna v TRSTU: UL. S. MERCADANTE 4 — TEL. 88-19.
Prodajalna v MILJAH: UL. G. MAZZINI 1.

Čitajte nove knjige!

(V. SEZNAM)
Ivan Potrč: »Svet na Kajžariju, polplatno . . . 130.- lir
Anton Ingolič: »Pot po nasipu, polplatno . . . 420.- »
Copic: »Svetl oset in druge zgodbe, broširano . . . 70.- »
Josip Ribičič: »Se pomnite, tovariši, polplatno . . . 410.- »
Ivo Andrič: »Travniška kronika, polplatno . . . 420.- »
Charles de Coster: »Tijl Uhlenpiegels, polplatno . . . 320.- »
Andersen-Nexo: »V bobni delzla, polplatno . . . 270.- »
Dobite jih v slovenskih knjigarnah v TRSTU in GORICI.

ROLEDAR
Nedelja 27. marca
Janez, Srdan
Sonce vzhaja ob 5.56, zahaja ob 18.26. Dolžina dneva 12.30.
Luna vzhaja ob 5.28, zahaja ob 16.17.
Jutri ponedeljek 28. marca
Kapistran, Stanimir

SPOMINSKI DNEVI
1941 so se svobodoljubne sile Jugoslavije uprle proti nacistični politiki Cvetković - Mačkove vlade in jo strmoglavile.

ENOTNI SINDIKATI
Zveza Enotnih sindikatov je odprla urad v UL Imbriani 5, soba 7 za vsa vprašanja, ki se tičejo stanovanjskih najemnin.
Delavcem je ta urad na razpolago za vsa pojasnila in nasvete.
Vsi tiskovni referenti tovarniških odborov in zaupniki naj se Tržaškemu ponedeljek 28. t. m. v UL Imbriani 5 ob 19 uradi važnih sporil.

DAROVNI IN PRISPEVKI
ZA DIJASKI DOM
daruje Pavla Grizina 1000 lir mesto cvetja na grob vsakinej Jospine Venuti.

NEDELJSKA AVTOBUSNA ZVEZA TRST-REPENTABOR
Z današnjim dnem so vzpostavili avtobusno zvezo Trst-Repentabor. Odhod iz Trsta ob nedeljah (avtobusna postaja) ob 14, povratek iz Repentabora ob 19.

Za izdelavo BREZOVIH METEL kupimo veliko količino. BREZOVIH VEJ, odnosno dolgih vejic. Ponudbe za takojšnjo dobavo naslovite na Štetskarstvo in metlarsko zadrugo Slovenije — LJUBLJANA — TYRSEVA C. 35-a.

IZLETI
Planinskega izleta PDT s prostovoljnimi udarniškim delom na Nanos. danes 27. t. m. na bo. Vrši Slovenska laika glasba. 8.45: Iz simfoničnega repertoarja. 9.30: Kmetijska oddaja. 10.00: Sv. maša (vmes 15' kladisa). 11.15: Samospelvi za glas in klavir. 11.30: Pridiga. 11.45: Nedeljska glasba. 12.45: Napoved časa, poročila. 13.00: Glasba po željah. 14.00: Iz operne glasbe. 15.30: Zabavni orkester. 16.00: Sprehodi po našem področju. 16.30: Plesna glasba. 17.00: To, kar vsakdo rad poslušata. 18.00: Ali že veste? 18.15: Lahka glasba. 19.00: Clovek in šport. 19.15: Pomlad v glasbi. 19.45: Napoved časa, poročila. 20.00: Znanje slovenske melodijske glasbe. 20.30: Zabavni orkester. 21.00: Radijski oder: Ponočje komedije: »Sanka Eva«. 22.30: Revija plesnih orkestror. 23.00: Usupanke. 23.15: Napoved časa, poročila. 23.30: Kaj vam nudi jutrišnji spored? 23.35: Plesna glasba. 24.00: Zaključek.

RODITELJSKI SESTANEK
Uprava Dijškega doma v Trstu vabi starše svojih gojencev in sojenj, kakor tudi starše otrok, ki se bodo v nedeljo 10. aprila t. l. v 20.30 in v čevljarni Gec v Rojanu, Trg Tra i Rivli 2.
Danes 27. t. m. priredi PDT izlet na Volnik. Zbiranje pri postaji openjskega tramvaja ob 10 dopoldne.

TRZASKA BORZA
Zlato šterling 8900, papirnati šterling 2000, telegrafski dolar 669, dolar 658, švicarski frank 178, 100 francoskih frankov 178, avstrijski šiling 23.

ADEX IZLETI
Za velikonočne praznike organizira ADEX
17. in 18. APRILA IZLETE
v Ljubljano, Celje in Maribor
18. AP. LA IZLET
v Postojno in na Bled
Vpisovanje pri vseh potovalnih uradih do 30. t. m. — Pojasnila daje »ADRIA-EXPRESS«.

Postojno, Ljubljano, Ajdovščino in Vipavo
Vpisovanje pri vseh potovalnih uradih do 5. aprila. — Pojasnila daje »ADRIA-EXPRESS« — TRST, UL. F. SEVERO, 5. Tel. 29.243.

Konzorcij gostilničarjev in kramarjev
za Trst in pokrajino, zadruga z o. j. sedež v UL. S. SLATAPER št. 1, vabi vse člane na
redni OBČNI ZBOR
ki bo 6. APRILA t. l. ob 9 zjutraj v DVORANI ENOTNIH SINDIKATOV v UL. M. IMBRIANI št. 5, s sledečim

DNEVNI REDOM:
1) Poročilo upravnega sveta o delovanju v poslovnem letu 1947-48; poročilo revizorjev.
2) Blaginjsko poročilo in predložitev bilance za zaključno leto 1948 in zaključni predlogi.
3) Volitev novega upravnega sveta in revizorjev.
4) Razno.
V primeru nezadostnega števila članov se bo ta po členu 12 naših pravil vrtil dan pozneje ob isti uri, t. j. 7. aprila ob vsakem številu članov.
UPRAVNI SVET

KINO NA OPČINAH
Predvaja smo že DANES v nedeljo pretr slijev film . . . **OGNJENI KRIŽ**
To je tragična odseja preganjanca v deželi terorja.
SPRED PRIHODNJEGA TEDNA bo spravil vse v dobro voljo, v PONEDELJEK in TOREK humoristični film . . . **Kako sem rešil Ameriko**
V SREDO in ČETRTEK . . . **Srečanje v temi**
Prihodnje SOBOTO in NEDELJO pa srečamo zopet Stanlia in Oia v filmu . . . **FRA DIAVOLO**
FRIDITE VSI! OGLEJTE SI JIHI!

MLEKO in mlečni izdelki tolminsko maslo mastni siri
TRST TRST

Tvrdba Josip Ferfolja - Ul. A. Manzoni 15

Najnovejše slovenske knjige
dobite v trgovinah
LI-PA
V zalogi imamo stalno tudi kmetijske STROKOVNE KNJIGE
Poslovalnice: KOPER, IZOLA, PIRAN, PORTOROŽ, BUJE, UMAG in NOVI GRAD.

KRZNARSTVO MERMOLJA
Trst
Ul. Coronca 3
Telefon 38-13
Olaščave pri plačilu

Kje raste socializem na vasi in kje kulaški elementi

IV.

(Nadaljevanje in konec)

Taka pravila linija je omogočila zbiranje delovnega kmeta okoli partije in ljudske fronte, utrditev zveze delavcev in kmetov, dovedla je do popolnega zapiranja delovnega kmeta v ljudsko oblast, do možnosti, da se sedaj preide na še hitrejšo tempo socialistične preobrazbe vasi. V nadaljnji borbi za izvedbo petletnega plana bomo tudi v tem pogledu gotovo dosegli odločilne zmage. V vsakem primeru lahko danes z gotovostjo trdimo, da zmaga našega petletnega plana more biti istočasno tudi zmaga socialističnega sektorja na vasi, sicer ne v tem smislu, da do tedaj ne bo več individualnih vaških gospodarstev, temveč vsakogar v tem smislu, da individualna vaška gospodarstva ne bodo več imela monopola v poljedelstvu, ampak nasprotno, da bo socialistični sektor prevladoval tudi v kmetijstvu. (Kardelj, Komunist, št. 2, 1949).

Markizem-leninizem nas uči, da se partija izkaže v praksi, pravilnost linije pa v njenih rezultatih. Poglejmo, kakšni so rezultati partijske politike na vasi v deželah, katerih voditelji tekmujejo v obtoževanju naše partije.

Malo bolj energično so začeli omejevali kapitalistične elemente na vasi v nekaterih deželah ljudske demokracije šele po resoluciji Informbiroja. O izkoristitvi na vasi na Poljskem in o moči kapitalističnih elementov je Hilarij Minc rekel na avgustovem plenumu CK Poljske delavske partije sledeče:

«Našteta so brežtevilna dejstva izkoristitve s strani vaških bogatašev. Dejstvo je, da izkoristitvo najeto delovno silo. Dejstvo je, da zahtevajo velike vsote od revnih kmetov za kmetijske stroje in konje, ki jim jih dajejo na posodo, in celo od strojev, katere so si priložili brez kakršnega koli pravnega temelja; da ne plačujejo davka in da svoja bremena prevlačujejo na revne in srednje kmete; da prevladujejo v zadruhu in da izrabljajo položaj v združništvu z namenom, da si prigrabijo najdragocenejše predmete, ki jih je težko dobiti; da umetna gonilna ne pridejo do siromanih slojev; da si prigrabijo kredite, ki jih je država določila za revne in srednje kmete; da vršijo cenarnera oduševstva, zavestno spekulirajo in znižujejo cene žitu izpod po državi določene cene itd.»

Ko govoril dalje o kreditni politiki do kmetov v nadaljevanju svojega referata izjavi:

«V pretežni večini pridejo krediti, ki so namenjeni za revne in srednje kmete, v roke vaških izkoriščevalcev. Ne določa se redko, da bogati kmetje dvigajo posojila v banki, da bi tako dobili sredstva, da morejo dati posojila srednim in revnim kmetom pod oduševnimi pogoji. To se dogaja zaradi tega, ker naš bančni aparat na tem področju še ne deluje v smislu prizadevanja vlade in ne izvaja v politiki dajanja posojil vsem nobenega kreditnega diferenciranja. Drži se starih predvojnih navad in smatra vsake kapitaliste za svoje boljše in plačila zmotne stranke.»

Ko razlaga stanje vaškega gospodarstva in upravnega aparata, se sprašuje, ali je mogoče to težko stanje popraviti, in pravi:

«Res, kako drugačno bi bilo stanje na vaseh na Poljskem, če bi v njih bilo pravično obdajevanje; če bogati ne bi vabili davčna bremena na revne; če bi državni krediti služili samo za revne in srednje kmete; če bi stroji, ki jih je dala država, orali zemljo onih, ki jim je država te stroje namenila; če bi združne pravične delile blago in izdelke; če bi hitro izločale spekulante in s svojo dejavnostjo obsedle noce panoge nabav in prodaje; če bi bila v celoti izvedena državna politika glede cen.»

Zaradi zanemarjanja vprašanja vasi in prepustjanja, da razvoj dogodkov teče sam od sebe brez

jasne perspektive na socialistično preobrazbo vasi brez pravilne linije v razredni borbi na vasi in v načinu, da se omeji vpliv vaške buržoazije, je ne Poljskem prišlo do tega, sicer pa drugače niti biti ni moglo, da so bile pred resolucijo Informbiroja celo partijske organizacije na vasi pod močnim vplivom vaških bogatašev. V časopisu «Novi drog», teoretičnem glasilu poljskih komunistov, piše Artur Sparevič po avgustovem plenumu 1948: «Kampanja po avgustovem plenumu je pokazala, da so se vaške partijske organizacije ločile od vaških siromakov in poljedelskih delavcev in se orientirale na »solidne« kmete, na bogate elemente, pa celo na kulake. Vodilne posile na vasi so si prigrabili v veliki meri kulaki. Na število 4.000 ljudi v vodstvu vaških združenj — pravijo tovariši iz vavarskega vojvodstva — pride okoli 800 vaških bogatašev. «Malo smo povsveli pažnje na razredne razlike, držali smo se edino partijskega ključa... Pet in dvajset odstotkov predsednikov odborov na vaseh so vaški bogataši, so govorili na posvetovanju v lubelskem vojvodstvu. «V občinskih odborih — pravi tov. Smajek iz okraja Kolasin — 50 odstotkov tvorijo kmetje s 15 do 30 hektarjev. Kulak, gre z nasmehom v use urade, ker ve, da ima tam prijatelje. Kulak gre z uradnikom na časico zganja in dobita pisoke kredite...»

V Češkoslovaški do pred kratkim niso nič podvezali za omejevanje kapitalističnih elementov na vasi. Strojnopraktorske postaje izkoriščajo tam po večini vaški bogataši. Razen tega je v rokah zasebnikov še okoli 7.700 traktorjev. V Rumuniji je stanje še slabše. Tam ne samo da ni prav nič napravljeno za omejevanje izkoriščanja vaških bogatašev, ampak imajo kapitalisti celo v industriji še zelo močne položaje.

Pri obtožbah naše partije so v prvih vrstah madžarski voditelji. Poglejmo, kako so oni omejevali kapitalistične elemente na vasi. V svojem govoru je Matijas Rakosi 3. julija v Budimpešti dejal:

«Nasprotno temu, da se je ljudska demokracija trudila z vsemi silami, da podpre delovne kmete, se je med kmeti mnogo hitreje krepil in razvijal kulak, kmet trgovcev in velikih posestnikov.»

Vaška buržoazija se je na Madžarskem gospodarsko in politično tako okrepila, da stoji pred madžarskimi komunisti težka naloga, da sedaj nadomestijo ono, kar so zamudili v preteklih letih. Ko je govoril o dosedanjih šibkostih na vasi, je Rakosi na plenarnem zasedanju CK partije madžarskih delavcev izjavi: «Prav nič šudnega ni, da se zaradi take nepravilne politike kulaki dvigajo ne samo gospodarsko, ampak tudi v politiki prehačajo v napad.»

Kam je privedla oportunistična in nepravilna politika do kapitalističnih elementov na vaseh na Madžarskem, se najboljši vidi iz govora Matijasa Rakosija, ki ga je imel v Kečkemetu 20. avgusta 1948:

«Vsakdo ve, da v zadnjem času vedno več kmetičkih delavcev ostane brez dela, v mnogih krajih se protikolonično prekinjajo zakupne pogodbe, kot rezultat tega je dvig brezposelnosti vaških poljedelskih delavcev in v času, ko se gospodarski položaj države krepil in poboljšuje, se stanje najbolj revnih delovnih slojev slabša.»

Veteraj je bila pri meni delegacija vaških poljedelskih delavcev iz šestih županij, ki se je pritoževala, da je položaj poljedelskih delavcev, ki niso dobili zemlje, v mnogih pogledih slabši, kakor pa je bil za časa velposestnikov. V glavnem dobivajo oni zaposlitve samo pri kulakih, ki jih ne samo izrabljajo, ampak pri tem še smehljajo.

Govorilo: «Sedaj je demokracija, vi ste pa vseno od nas odvisni». Ponekod osamljeni demokratsko nastrojene poljedel-

štela od leve proti desni in od desne proti levi. Od vsakega obrazu se ustavi. Oz vsakega je hotela prečitati, kaj vse se za njim skriva. Zdelo se ji je, kot da nekaterih ne pozna, kot da jih da ne poznajo prvič vidi in so se ji šele danes od kraja razodeli. Če se je toliko zlobe odražalo na tico, koliko jo mora biti šele v srcu! Pa saj je nemogoče, da bi prišla vanj preko noči, kot je nemogoče, da danes pljuva na to, kar si še včeraj hvalil in poveljeval. Ali pa si bil samo hinavec, trdi, zakrkniki hinavec.

Obrazil si je potno čelo in pridržal diha. Pogled ji je ujel morejo v zalivu, ki se zdaj prelivalo v zamolkih, večernih barvah. Poletje je bilo in rahla, božajoča sap je vela od njega. Njo pa je spreletaval hlad po vsem telesu in še vedno je vse trepetalo v njej. Izza vseh obrazov, ki jih je danes videla, sta ustali podobni njenih sinov: Lojzetova in Stefanova podoba.

Crne oči si ji smejejo izpod gostih, crnih, skušnjanih las. «Nisem te hotel prevarati, mama, tudi skrbi ti nisem hotel prizadeti in razalostiti te. Stvoril sem tako, da ne boš spreletan pred preganjenjem, ki bi sledilo zasliševanju na karabnerski postaji. Ali si kdaj pomislila, kaj bi storili s teboj?»

Tako je govoril, se sklonil k njej in se je oklenil kot taktir, ko je lezel v njeno naročje. Šestnajst let in pol je imel, ko je odšel v hrbe. Brez slovesa je šel, brez najmanjše besede. V Furlaniji je šla za živecem, doma pa jo je čakala vest, da je umrl. Jokala je za njim in obklovala njegovo ničnost. Izjokati do dna se ni mogla in sama ni vedela zakaj. Na dna srca je lelo rahlo upanje. Dajalo ji je poguma in ji pravilo, da ni tako? Pa res ni bilo. Privrskal je domov njen Lojze ob razpadu Italije. Partizan je bil, da malo takih. Zasukal jo je bil, da kot bi mu bila dekle, ne mati. «Nič se ne hudaj, zalovala si za menoj, a ukani sem jih, pa reci, kar hočeš, dobro sem jim jo podkuril. Daj, namse je s menoj, mamič!» Dva dni jo je obsipal z nežnostmi in jo prosil z njimi za Stefana, ki je leto dni mlajši od njega. Ni stlil, kako je sama že vsa vdana naši vojski, kako ne bi zmogla nobenega ugovora. Se-le ob slovesu je to spoznal in postal je pomosen nanjo.

«Toda zdaj, če bi me videla tako skrčeno, tako neodločno, bi ne mogla biti ponosna, jo je nedonoma zapelja zgoča misel. Od kar sta odšla, ni bila za njiju samo mati. Tovariši jima je bila.

TEBI, tržaška kmetica

Zemlja, na kateri živiš, je sko po odmerjena. Trda je in peščena. Sonce jo izžge in burja suši njene sokove. Ne more dati toliko, da bi bilo dovolj za tvojo družino in četudi bi tu pa tam lahko dala, požrejo drugi delo tvojeja nečloveškega truda.

Preko treh četrtin dneva se razteza od zgodnje spomladi, ko se med brajdami razvete rožnato nadahnjene nametelnov cvet, pa tja čez vse poletje do pozne jeseni. Daleč pred zoro vstajaš in, ko se mesto umiri k nočnemu počitku, ter samo se v razkošnih barvah igra onamni jazz, se se mudiš pri zelenjavi, ki jo boš odnesla navezgovodaj na trg. Vse popoldne, skoraj do trane noči, si jo nabirala, potem si jo snala, razvrščala in svečila, da bo taka, kot da bi poganjala iz tal. V mislih pristevas tiste lire, ki jih boš dobila zanjo. Vsako desetletak obrneš in pretušaš, kje bi prišla bolj prav, predno jo oddaš. Družina je velika, otroci še nedorasli, vsega jim je treba. Pritegnila si jih k delu, toda z njimi si le malo opomereš, ker morajo v šolo, da bi njih žitljenj-

ski delež ne bil tako bridek, kot je tvoj lastni. Toda če ne bi bilo toliko krivic, bi se vsaj za silo živelo.

Krivica je v tem, da se mučiš ti in tvoja družina, v trgovini pa je delo enega samega plačano dvakrat, celo trikrat več od tvojeja dela in dela tvojih ljudi. Nezaslišana krivica je, da moraš podpisati, da so ti plačali za blago še enkrat toliko, kot so ti plačali v resnici. Tako ti je, kot da bi podpisala svojo lastno obsodbo in vendar jo podpisuješ in nehoti pomagaj svojim izkoriščevalcem. In grožnje, da sicer ne kupi tvojeja blaga, si primorana storiti to. Konkurenca te uničuje. Italijanskemu blagu je odprta pot na tržaški trg, tvojemu blagu so zaprta pota na trge v tržaškem zaledju, ki bi bili dobri in zvesti odjemalci. «Ni izvoza, ni izvoza», ti dve usodni besedi se tepita na esem tvojem blagu, držita se slednje tvoje srage. Ni zaslužka, ni denarja, s katerim bi urešili in izboljšali namakalne naprave, da bi delo na zemlji ne bilo do onemoglosti težko.

Vsak dan iščeš na poti v mesto in nazaj izhoda iz stiske. Gospoda se še ni nikoli ozrla na tvoje trpljenje in tvoje tegobe. Za njo misli nič. Njey prav nič ne pomeni. Njey pomeni le tisto, s čemer ti oskrbuješ njeno bogato mizo.

Kolikokrat se ti je že, o kmečka mati in žena, izvil iz prsi vzklík: «Kje je pravica?»

Iščeš jo, tako jo iščeš, kot si jo iskala tedaj, ko se je fašistični pohlep atezal po tvojem domu, in veš, da se moraš zanjo boriti tako krčevito, kakor si se borila v letih nacifašistične okupacije. Tudi sedanja doba ni nič lažja. Njen in tudi tvoj delež je sama borba. Moči in vztrajnost zahteva od tebe. Dokazala si že, da imaš oboje. Dokazuje še nadalje, zato da bo nekoga dne življenje na tistem koščku skope, a zato toliko bolj ljubljene zemlje, resnično lažje. Bori se skupno z vsemi za svobodo in pravico ogojtanjani, s tistimi, ki bi jih hoteli imperialisti in reakcionarji do dna ponižati, in bodi v tej borbi prva med prvimi!

Tam za stenami tržaških zaporov

Ta povest je zelo dolga. Včasih — bilo je v dneh in letih, ko smo vse dali za osvoboditev, so naše žene nešteto krat olajšano vzdihnilo: «Naj bo, še to doprinesimo, saj se bo končalo, ko bomo osvobodili». Pa se je zgodilo tako, da se kljub osvoboditvi nadaljuje ta dolga, mučna povest: Tam za stenami tržaških zaporov.

Nestejo je tržaških žena, ki jo natanko poznajo, druge jo sluti. Za njo in nj je žene-antifašistke, ki bi v svojem srcu ne nosila tudi misli na one, ki sedijo tam za stenami ječ zaradi tega, ker so ljubili svobodo in pravico ter ji ljubili pol, da bi slavila zmago nad lažjo, hinavšino, licemerstvom in nasiljem. Ne smejo biti pozabljene, občutiti morejo, da so zanjaj ljube, ki čutijo z njimi, in kdo drugi naj bo, če ne žena, ki v krogu svoje organizacije zbira prispevke zanje, jim ustvarja tisti prijetni, topli občutek, da v svojem trpljenju niso sami, da jih tovariši niso zapustili.

Dvakrat tedensko, kolikor je pač dovoljeno, jim nosijo hrano. Za ženo iz središča mesta ne mara zastajati ona iz bližine in dalje okolice. Dolga pot in čas, ki ga zamudi, ne smeta biti ovira. Tudi siromastvo ne, saj prav okraj Sv. Jakob, kjer ljudstvo živi v največji stiski, prispeva mesečno za politične pripornike 6.832 lir poleg hrane in obleke. Samov v zadnjem času so žene nabrale 73.290 lir. Kdo bi prešel njih stopinje, kdo izmeril vsa njih-

hova pota. Opravljajo jih z globokim čutom odgovornosti do zaprtih tovarišev antifasistov — one so del njihove vsakdanje, trde protiprealistične borbe.

Zdravstvene razmere na osvobojenem ozemlju Vietnama

Vietnamska informativna služba sporoča, da posveča vietnamska vlada rešitvi tega vprašanja veliko pozornost. Zaradi večjega stanja sta gradnja in adaptacija velikih bolnic nemogoči, snujejo pa zato mrežo manjših bolnic po vseh krajih dežele. Pri tem načinu pa je treba mnogo medicinskega kadra. Da bi te težko prebrodili, je pred kratkim izdal predsednik vietnamske vlade uredbu o ustanovitvi štirih medicinskih šol, ki bodo lahko sprejele 400 študentov. Solanje bo trajalo tri leta. Novi zdravniki bodo nastavljeni po bolnicah.

V Sovjetski zvezi so bile odlikovane žene-rudarke

Velika skupina rudarskih delavk je bila konec lanskega leta odlikovana z značko »Pravica socialističnega tekmovalca«. Pri rudarski jami na Donbasu so organizirani ženski sveti, ki združujejo aktivistke, žene-strojarke, kopalce, nadzornice, električarke, inženirke in tehničarke. Ti sveti delajo pod vodstvom žamskega sindikalnega odbora. Njihova najvažnejša naloga je borba za zboljšanje delovnih in življenjskih pogojev rudarjev. Žene nadzorujejo čisto to rudarskih menzaj in skrbje, da je hrana obilna in okusna. Nadzorujejo tudi magazin otroških jasil, bolnic, sodelujejo pri urejanju rudarskih naselij, organizirajo umetniško dejavnost po rednih kotičkih in klubih. Na pobudo tega sveta so žene z lastnimi močmi dvignile rudarski klub, dve stanovalniški zgradbi in odprle otroški dom.

Zivo pobudo so pokazale tudi rudarske žene gorlviških rudnikov, ki so predlagale, da se zgradi delavski dom za odpočitke in dva sanatorija za delavce. Sindikat je dal potreben denar. Žene pa so pomagale pri urejanju otroščot. V jenakijevskem rudniku pa je bila na pobudo žena odprta glastvena šola za rudarske otroke.

GRKINJE v borbi za svobodo

GRSKE ZENE SE NA VSEH BOJISCIH BORILJO V PRVIH VRSTAH.

Zd je neverjetno, a je vendar res. Več kot pol dneva od 7 zjutraj do 3 popoldne so se trije borci: šef sekcije Kostas Moralti, šef ekipe Alekos in borka Velika Piti sami borili proti sovražniku, ki je štel pol bataljona. Zmagali so kljub štirim sovražnim topovom in štirim letalom, ki so jih neprestrano obstreljevala s strojnimi.

Velika je držala položaj v sredi na višini Karaman-Honrafija v bližini Alatopetree. Z vztrajnostjo in pogumom, ki mu ni para, je sama kljubovala celi sovražni četi. Prepevala je in z ročnimi bombami in strojnico prikovala fašiste k tlom na razdaljo 20 metrov. Ti so si poglgnili v naskok s kletvicami, toda Velika je s pesmijo sejala smrt in zmešnjavo v njihove vrste.

Sovražnik se je približal. Velika je skoraj že izčrpala vso mu-

nicijo, vendar se ne premakne z mesta, ampak samo meri in strelja. Kroglice ima prešete. Nekdo je prehitel druge. Opazil je z začudenjem, da jih je ure dolgo zadrževala ena sama žena. Razjaren se vrne k vojakom in zavpije: «Sramota. Borimo se proti eni sami ženski. Ujemimo jo živno. Vsi se zapode proti njej, dobro! Velika preneha peti. Dobro meri in strelja. Fašist, ki je rekel, naj jo ujamejo živo, pade in z njo se trije njegovi vojaki.

Pojdite, bratje, pot je prosta

Opazila je od daleč črno kolono, ki se je raztezala v daljavi in napolnila vse prostor med Alevicom in Ginovo. To je bila mlada borka, ranjena v bitki, ki se je razvijala pred višino. Premagala je bolečino in se z nečloveškim naporom dvignila in dala signal. Daleč se je razlegal njen zmago-

S STROJNICO SI GRSKE ZENE UTIRAJO POT V SVOBODO.

slavni krik: «Bratje, pot je prosta, hodite naglo. To je bila osvobodilna armada, ki se je 70 dni borila na Gramosu in je sedaj izpolnjevala povelje vrhovnega poveljstva, ki je ukazalo, naj se umakne v sovražnikovo zaledje z obkroževalno operacijo.

Na višini se je bitka nadaljevala. Edinice, ki so zadrževale sovražnika, da bi glavna partizanskih sil lahko mirno šla mimo, so ga uspele vrst nazaj proti Alevicu. Po dveh urah se je razpoka razširila in borci demokratske armade so opazovali prehod kolon. Na tem mestu se je 45 borcev elevraškega bataljona borilo kakor levi, na njem sta bili ranjeni Antula in Opi, ki sta poveljevali ženam v svojih edinicah.

Atenski generali lahko do ne- zavešiti pošiljajo poročila Američanom in atenski radio lahko trobi, kolikor mu je drago, o do- zrednih zmagah, da bi opravičilo

obžalovanja vreden monarhofasistični poraz na Gramosu, toda nikdar ne bo mogel zakriti te resnice, da je armada z Gramosa, to so stotine grških hčera in tisoči borcev, šla med sovražnimi linijami na prehodu pri Alevicu in nadaljuje sedaj borbo po vsej Grčiji.

In glas ranjene junakinje je odjeknil, kakor glas zmagovalja po vsej deželi:

«Bratje, pot je prosta... prosta za zmago!»

Razpored nogometnih tekem

Za prvenstvo ozemlja. Na igrišču v Ankaranu ob 10.30 Ponziana - Tovarna strojev in ob 15 Pristanišniški - Dreher. Na igrišču v Kopru Meduza - Piran ob 10.30 in ob 15 Aurora - Skedenj. V Izoli ob 15 Arrigoni - Umag. Ob 15 v Zavljah Magdalena - Milje.

Okrožno prvenstvo. Na igrišču v Nabrežini ob 9 Rocol - Trebče, ob 10.30 Col Ilva - Kolonja, ob 15 Nabrežina - Montebello. Na Proseku ob 15 Primorje - Sv. Marko. V Zavljah ob 13 Arzenal - Vesna.

KOŠARKA

Za prvenstvo ozemlja (moški). Na igrišču Col Ilva ob 11 Col Ilva in Tovarna strojev. Moško okrožno prvenstvo. Na igrišču DSZ ob 9.30 Tomažič B in Barriera, ob 11 ECA in Vesna. Žensko okrožno prvenstvo. Na igrišču Col Ilva ob 10 Skorklja in Rinaldi.

ZA PRVENSTVO CONE B

Umag B - Buje Igrišče Umag, ob 15; Novi grad - Petrovica Igrišče Novi grad, ob 15; Partizan - Jadran DK Igrišče Koper, ob 15; Fiorini - Olimpija Igrišče Fiorini, ob 15; Piran B - Rdeča zvezda Igrišče Piran, ob 15; Meduza B - Aurora B Igrišče Koper, ob 9; Arrigoni B - Brtonigla Igrišče Izola, ob 13.

ZA PRVENSTVO I. SKUPINE CONE B

Villania - Jadran SL Igrišče Villania, ob 15; Seget - Savudrija Igrišče Seget, ob 15; Bužinija - Matteredra Igrišče Bužinija, ob 15; Pomorski teh. - Ferbulane Igrišče Pirat, ob 13; Dajla - Brtonigla B Igrišče Dajla, ob 15.

Vsem ljubiteljem balincaja in društvenim sporočamo, da se je pričelo vstopovanje na sedežu ZDTV za sodelovanje pri telmah za balinarski spomladanski pokal. Vpisovanje traja do ponedeljka 28. t. m. do 19 ura.

NA RAZPOTJU

Tisti dan se je vračala Tona domov s težkim, pretežkim srcem. Misli so ji bile kot s kamenjem ovese in jo pritiskale k tlom. Trudoma so ji blodile po glavi in, kakor koli je napenjala močane, le ni mogla vsega dojeti. Zdelo se ji je, da ji bo razključevalo srce. Od njega bodo ostali sami drobcji, ki jih bo veter razpršil na vse strani. Zvijtenje jo po prenehalo kretovitosti. Ničesar več ne bo vedela o njegovih težavah in mali drobcji njenega srca bodo krožili okoli. Našli bodo pot v srca družini, da jim bo potem laže, mnogo, mnogo laže. «Materino srce razkljuje in ga razkoskuje! Nasrečuje se ga, kar je v njem, pa ne bošhte dopustiti, da bi nas razkrojjevalo in izpodarjalo notranje gorje. Materino trpečje srce nikoli ne laže in ne taji. Ono najde vselej pravo stezo.»

Počasi je lezla v breg in nogo so ji bile kot sunice težke. Komaj zdaj je začutila, da se je poslovala mladost, da jo je zavratna bolezen

pregodaj naglodala. Ne smela bi pešati, kakor je pešala skoraj vseh sedem in dvajset let svojega zakona. Tiinsek se je krivil pod širokim jerbasom najprej v mesto in potem iz mesta grade. Ne, ne smela bi več! Toda danes nikakor ni mogla prisesti na avtoBUS po leg drugih ljudi, se zavzeti v znane obzore, brati iz njihovih vprašujočih oči in ne vedeti odgovora. Ne! Danes je hotela biti sama s seboj prav do doma. Prav je bilo, da se vije čista počasi pred njo, da se mora upehana nešteto krat ustaviti in odpočiti. Tako pridobi samo čas za razmišljanje in, predno bo stopila v hišo pred svoje otroke, pred Marico in Tinko, mora razmiseliti in dognati to stvar do kraja. Da, do kraja, prav do kraja.

Globoko pod njo se je zrcalila ogromna morská gladina. Veter jo je grival na rahlo in tenke, srebrne sturje so se druge poleg druge druge valile proti bregu. «Galebi so letali nizko nad njo, se doti-

štela od leve proti desni in od desne proti levi. Od vsakega obrazu se ustavi. Oz vsakega je hotela prečitati, kaj vse se za njim skriva. Zdelo se ji je, kot da nekaterih ne pozna, kot da jih da ne poznajo prvič vidi in so se ji šele danes od kraja razodeli. Če se je toliko zlobe odražalo na tico, koliko jo mora biti šele v srcu! Pa saj je nemogoče, da bi prišla vanj preko noči, kot je nemogoče, da danes pljuva na to, kar si še včeraj hvalil in poveljeval. Ali pa si bil samo hinavec, trdi, zakrkniki hinavec.

Obrazil si je potno čelo in pridržal diha. Pogled ji je ujel morejo v zalivu, ki se zdaj prelivalo v zamolkih, večernih barvah. Poletje je bilo in rahla, božajoča sap je vela od njega. Njo pa je spreletaval hlad po vsem telesu in še vedno je vse trepetalo v njej. Izza vseh obrazov, ki jih je danes videla, sta ustali podobni njenih sinov: Lojzetova in Stefanova podoba.

sebi, bo prinašal z njimi vred propast svojemu ljudstvu. Morda se tega ne bo do kraja zavedal in zato bo zanj spoznanje je bolj grenko. Očitni niso resnica. Stvarni neč počakuje, da niso. Le stari, usodna zmoza so. Toda oni so se zagrizli v nje. Iz njih kujejo orožje, da ga bodo nastavili na naše prsi. Z njim bodo uničevali, kar smo si dogradili. Bilo ji je, kot da čuti na sebi pritski ječlene ceuti in da je ves čas, odkar je zapustila dvorano, ležala pred tem pritiskom. In tako kot ona, jih je bežalo še mnogo. V obeh jim je videla, da ne odpravljajo, po upo- vorih in glasu je spoznala, da bodo trdooravno iskali resnico.

Mehka poletna noč se je razgrinjala vse naokrog, ko je prišla do svojega doma. V sobi sta dekletki že spali in tudi oče je že legel k počitku. V kuhinji je gorela luč in večerja jo je čakala na mizici. Sedla je kraj nje, zajela enkrat, dvakrat in odložila žlico. Nič ni bila lačna. Preved, mnogo več je bilo vsega drugega v njej. Duša ji je bila polna čiste, nestrudne lepote in veličine notvarodnosaobdoline borbe, polna zmagovalstva kot taktir, ko se ni vrnil nazaj tanki, ki so odšli na partizane.